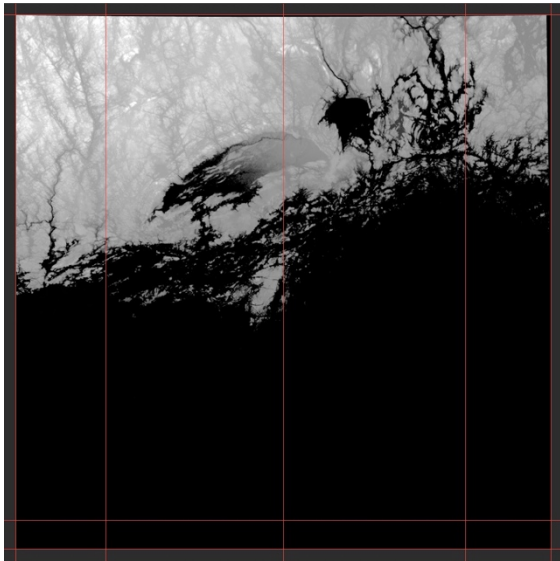

'Waarom is Hölderlin zo belangrijk? Hölderlin is zo belangrijk omdat hij een filosofische positie inneemt die zich ook nu nog, en misschien wel sterker dan ooit, laat verdedigen. Voor Hölderlin staat de vrijheid voorop, maar dat wil nog niet zeggen dat de mens autonoom is. De strijd met de wereld is noodzakelijk om tot bewustzijn te komen, en dat kan niet zonder conflicten. Die conflicten betreffen niet alleen de verhouding met andere mensen, maar ook die met het eigen bewustzijn.'

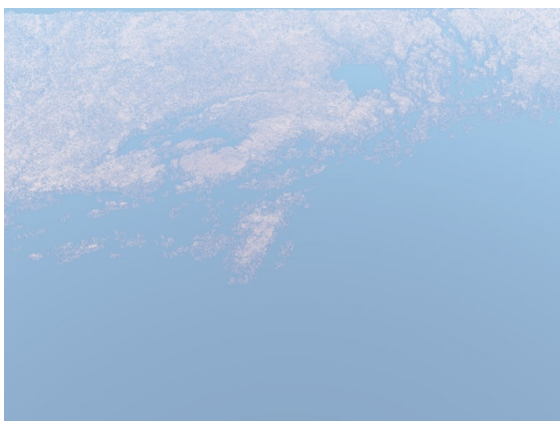
6 september

work in progress: possible environments 7 'annex-Sudbury-and-Vepriai'... Sudbury is fallen.

work in progress: possible environments 7 'Vepriai'. Na vijf dagen ben ik er-uit-er-in (21, 23, 24 aug. 5, 6 sep.)

9 september

10 september

Looking for Possibilities to Make A Graphic Novel

Zowel in de filmwereld als in de stripwereld werkt men met een scenarist zoals Alejandro Jodorowsky voor Jean Giraud, Pierre Christian voor Enki Bilal en Benoît Peeters die voor François Schuiten werkte. François Schuiten is uitmuntend in zijn layout.

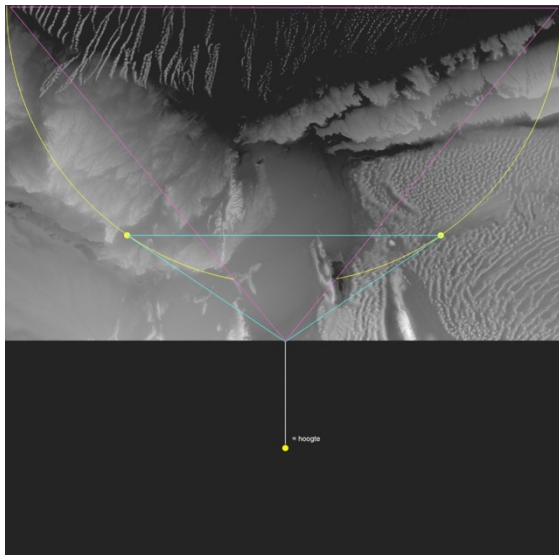
16 september

Wat is een scenario, een scenario is een chronologische beschrijving van gebeurtenissen en is beter bekend als een verhaal, je zou dit als incasso kunnen doorvoeren in wet en staat zoals dit online als eerste genoemd wordt en de wet hier uit de regelgeving bepaalt als eerste betekenisvorm van haar polis van het incasso, van het verhaal. Na mijn eerste opzet moest ik verder en dit verdergaan is dichterbij gekomen.

na Possible environments, waarin ik alles onder water zetten, ben ik opnieuw Friedrich Hölderlin en Friedrich Wilhelm

Joseph Schelling gaan herlezen in gezelschap met Isaac Newton. De data waarmee ik vanaf 2017 werk is omvangrijk en bestaat uit om en nabij de 100 TB, waarin ik tot de dag van vandaag geen database mag en kan aanspreken in Rusland en China. Ergens vind ik het wel spannend om m'n eerste woestijn te gaan maken in Foggaret Ezzaouia, Algeria, maar heb daar wel het één en ander aan gesleuteld dus voelde mij ook verplicht om opnieuw Albert Camus eerste hoofdstuk uit zijn Myte van sisyfus vandaag te herlezen dat Novalis 150 jaar daarvoor schreef: 'De echte filosofische daad is zelfmoord; dit is het echte begin van alle filosofie; elke behoefte aan filosofische discipelen leidt in die richting, en alleen deze handeling beantwoordt aan alle voorwaarden en kenmerken van de transcendente houding.'

Tin Bider

Inspiratiebronnen genoeg en zolang je er iets mee doet, verder breng in het antwoord op het lineaire en het circulaire tijdsbesef waarin ik veel invloed zie van Schellings *The Ages of the World* (1811) bij Gilles Deleuze in een alternatief van koppelingen en Nietzsches wil tot waarheid en de eeuwige wederkeer. Naast the age of the world schreef Schelling *On the World Soul* (1809) wat daartoe een aanzet was.

18 september

'Themis, de ordelievende, heeft de asielplaatsen van de mens, de stille rustplekken gebaard waar vreemde machten hun drei-

ging verliezen omdat daar de invloed en het leven van de natuur zijn geconcentreerd en een vermoeden daarvan als herinnering hetzelfde meemaakt dat zij eerder hebben meegemaakt.'

Friedrich Hölderlin

Themis was in de Griekse mythologie een Titanide en de personificatie van orde en recht. De nadruk lag hierbij op de goddelijke gerechtigheid. Ze heerste over de oudste Orakels (inclusief het Orakel van Delphi, voordat deze functie werd overgenomen door Apollo), en was de goddelijke stem die de mensheid onderwees in de fundamentele wetten van gerechtigheid en zedenleer.

'Vaak, verdwaald in het wijde blauw, kijk ik omhoog in de ether en naar beneden in de heilige zee, en ik heb het gevoel dat een verwante geest zijn armen voor me opent, alsof de pijn van eenzaamheid is opgelost in het leven van de goddelijkheid.' *

'Vanuit de afgrond namelijk zijn wij opgestaan en weggegaan, De leeuw gelijk Die neerligt In de brand Der woestijn, Lichtdronken en de diergeest rust Met hem.' **

* Hyperion aan Bellarmin

** Vanuit de afgrond namelijk...

24 september

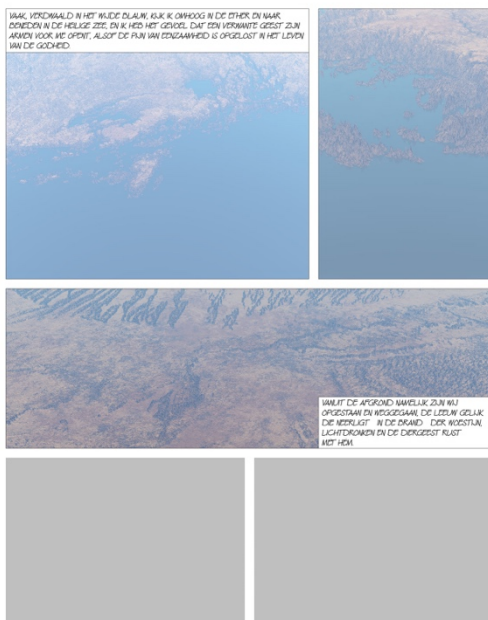

Hoofd en zit middels in hoofdstuk drie waarin hoofdstuk twee nog van de grond moet komen en hoofdstuk een in het begin is... Hier is niet meer aan te ontkomen, ben ik tegenwoordig een strip en wat heb ik

enigszins met een strip waar deze duiding uit is ontstaan.

Ondertussen na de zes versies van gisteren, waarin ik het wachten invul met lezen ben ik opnieuw beland bij de luister. Ergens heb ik een schijthekel aan iedere vorm van compositie, althans als je geen componerend vermogen hebt; doven componeren en blinde schilderen. De oude luister van de perceptie, hoe in een hoedanigheid dit klinkt als een recept in het denken van het zijn in een lens, als oog, dat het ontvangen in de individuele, subjectieve ervaring van de werkelijk als bestaan bevestigt.

30 september

Deze odyssee duurt nu 28 honderd jaar, ergens moeten wij dit wel vasthouden.

Opnieuw gaan **Eric Bolle** en ik samenwerken en geloof, er is geen brug tussen de filosofie en de kunst zolang wij literair blijven binnen de poëzie van de woorden en de dingen. Of dit gemakkelijk is? Geenszins en daarin ontwaakt de mogelijkheid.

2 oktober

De Griekse filosoof Empedokles, die rond 440 voor Christus op Sicilië leefde, is een tot de verbeelding sprekende duizendkunstenaar. Als proto-wetenschapper, dichter en denker schreef hij leergedichten over de vier elementen van alle zijn - water,

lucht, aarde en vuur - samengevoegd en gescheiden door liefde en haat. Maar Empedokles was ook politicus in een woelige periode van spanningen tussen tirannie en democratie; hij was daarboven een genezer en een zelfverklaarde profeet die volgens een legende in de vulkaan de Etna zou gesprongen zijn om zijn goddelijkheid te bewijzen en zich te verenigen met de natuur. De Duitse dichter Friedrich Hölderlin (1770-1843) was de eerste moderne schrijver die van Empedokles een ook voor ons, kinderen van de moderniteit, fascinerende literaire figuur maakte, met de envergure van een Faust, een Hamlet of een Don Quichotte. Zijn drie ontwerpen zijn onafgewerkt gebleven, maar die paar duizend verzen behoren tot het sterkste wat de Duitse literatuur te bieden heeft. Hölderlins treurspel is een intellectueel drama over ecologie, poëzie, wetenschap, politieke retoriek en charisma.

'De intellectuele aanschouwing is het simpelste dat er is. Het is het besef dat alles één is en dat je deel bent van dit grote geheel. Het is minstens evenzeer een gevoel als een gedachte, minstens evenzeer iets van de zintuigen als van de geest. Het is een innerlijke ervaring die moeilijk kan worden verwoord en nauwelijks kan worden geconceptualiseerd. Zij is het onbewuste of voorbewuste begin van het bewustzijn, en alleen het kunstwerk kan het ons presenteren. Het kunstwerk is het ding waarin de innerlijke ervaring zichtbaar en communiceerbaar wordt. De intellectuele aanschouwing is onbewuste, het kunstwerk bewuste eenheid.' **Eric Bolle** "Een filosoof die mij als kunstenaar begrijpt."

5 oktober

Empedocles is een grote onderwatervulkaan 40 km uit de zuidkust van Sicilië, genoemd naar de Griekse filosoof, de vulkanische structuur is ongeveer 400 meter hoog, met een basis van 30 km lang en 25 km breed.

06. Nieuwe wereld en het doemt op, een koperen gewelf de lucht boven ons, vervloekt de ledematen van de mensheid, en de voedende, verheugende gaven van de aarde zijn als kaf, ze bespot ons met haar cadeautjes, onze moeder en alles is schijn O, wanneer, wanneer zal het de vloed over de dorre vlakke openen. Maar waar is hij?

07. Niet ver van hier. Daar zit hij in duisternis, zielloos. Want het is zo overkomen dat de goden hem van zijn macht hebben beroofd, sinds de dag dat de man, weliswaar verdwaasd, in het bijzijn van alle mensen roekeloos zichzelf tot een god uitriep.

04. Als de bestaande wereld moet worden begrepen zoals ze in feite wordt begrepen, in haar ontbinding, dan moet het nietuitputtelijke en onuitputtelijke in haar relaties en krachten tegelijkertijd des te sterker worden gevoeld; en het moet een kwestie zijn van het oplossen van de relaties die door de krachten worden gevoeld, in plaats van andersom;

05. Want niets komt uit niets; en dit betekent, ronduit opgevat, dat wat ooit in ontkenning overgaat, voor zover het uit de werkelijkheid verdwijnt en nog niet iets mogelijk is, geen effecten kan hebben. Maar het mogelijke, dat werkelijkheid wordt, en dat precies doet zoals de werkelijkheid aan het oplossen is, heeft wel degelijk invloed; het bewerkstelligt zowel het besef van de ontbinding als de herinnering aan wat is opgelost.

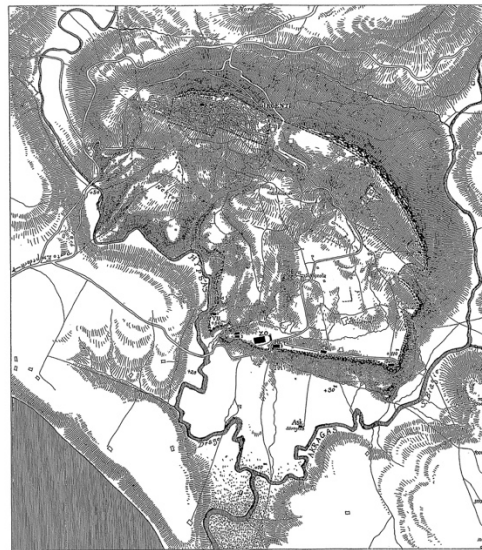
6 oktober

De Duitse filosoof Schelling geeft in 1795 het bevel : "Wees absoluut – identiek met jezelf!" Bij de Duitse schrijver Kleist lezen wij ook een bevel: "Zink niet, zelfs wanneer de gehele onderwereld op je drukt! Sta, blijf staan zoals het gewelf blijft staan omdat al zijn blokken willen vallen!" Bij Schelling

beluisteren wij zelfvertrouwen, bij Kleist onzekerheid. Kleist confronteert ons met de vraag hoe een maatschappij eruit ziet waarin de mensen zichzelf en elkaar niet vertrouwen, en niet weten op grond waarvan ze welke beslissingen moeten nemen. Kunnen wij leven zonder te weten waar wij aan toe zijn, en hoe verhouden wij ons tot dat, wat zich aan ons begrip onttrekt? Een actuele, misschien wel de actuele vraag van de filosofie. Om met Heinrich von Kleist (1777-1811) kennis te maken, vertaal ik de komende weken enkele fragmenten uit zijn brieven over het gewelf en de Kant-crisis die ik dan weer in een essay waaraan ik werk wil terugkoppelen aan en vergelijken met Schellings bevel. Vandaag het bevel Kleist uit Penthesilea vers 1347-1350.

Eric Bolle

6 oktober

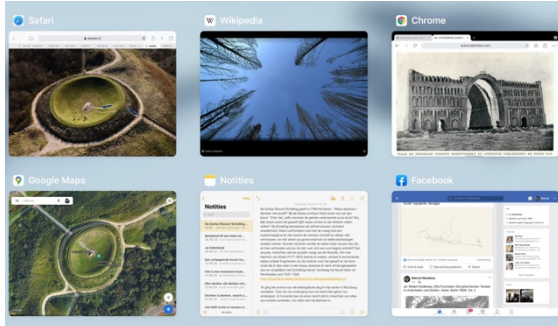
uit: Robert Koldewey, Otto Puchstein: Die griechischen Tempel in Unteritalien und Sicilien, Asher, Berlin 1899, Vol. 2

7 oktober

Sicilië Agrigento Akragas (work in progress), dat na twee jaar een vervolg gaat krijgen op Bewijsbare mythen #5.

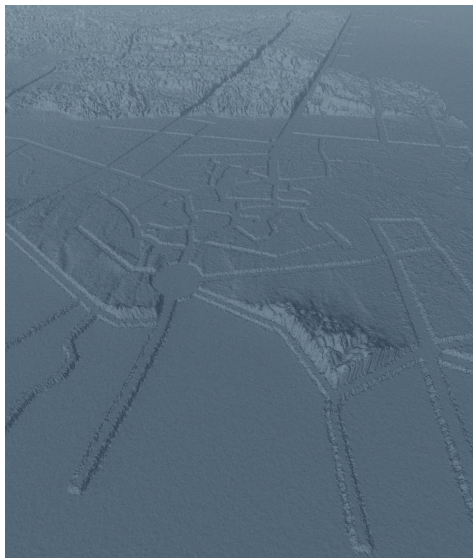
8 oktober

Work in progress (Aether (Grieks: 'Αιθήρ) is de Griekse god van de atmosfeer, de bovenste luchtlag, die de goden inademen (in tegenstelling tot de `gewone`, aardgebonden lucht die stervelingen inademen). Volgens de oude Grieken was hij de substantie waaruit licht zich vormde.)

van bovenaf gezien blijkt dat ding van James Turrell niet rond te zijn, de looptunnel bevat mij niets en zeker niet in zwembad tegel blauw en het is te klein. Vraag: als ik een paal sla met 500 meter sisaltouw, hoeveel kilometer moet ik dan lopen om een cirkel te krijgen?

De rechter bovenfoto is de poort van Ctesiphon, Perzië uit 513. Nu was het al een krijsachtig volk, maar ze lieten wel hun oorsprong bestaan waarin hun taal niet is uitgedoofd. We gaan ervan uit dat deze poort niet meer bestaat.

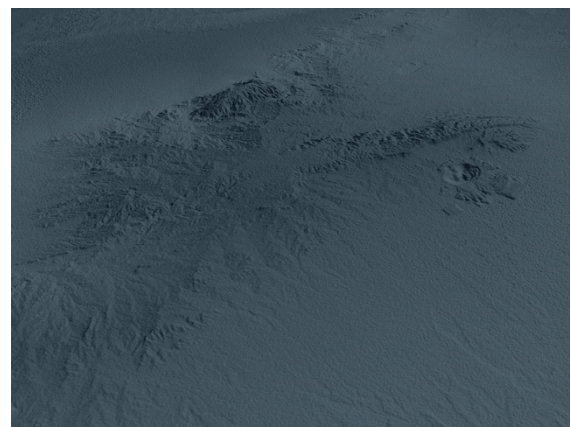
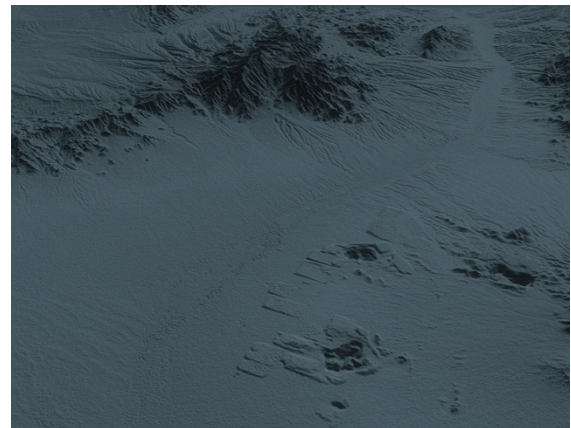

“Na de eeuwige daad van de zelfopenbaring is namelijk in de wereld zoals wij haar thans zien, alles regel, orde en vorm; maar altijd ligt nog in de grond het regellose, als zou het eens weer kunnen doorbreken, en nergens schijnt het als zouden orde en vorm het oorspronkelijke zijn, maar integendeel als zou een aanvankelijk regelloos iets tot orde zijn gebracht.

Dit is aan de dingen de ongrijpbare basis van de realiteit, de voor altijd onoplosbare rest (der nie aufgehende Rest), dat wat zich met de grootste inspanning niet in het verstand laat oplossen maar eeuwig in de grond blijft. Uit dit verstandloze is in eigenlijke zin het verstand geboren. Zonder dit voorafgaande duister bestaat er geen realiteit van de creatuur; duisternis is haar noodzakelijk erfdeel.”

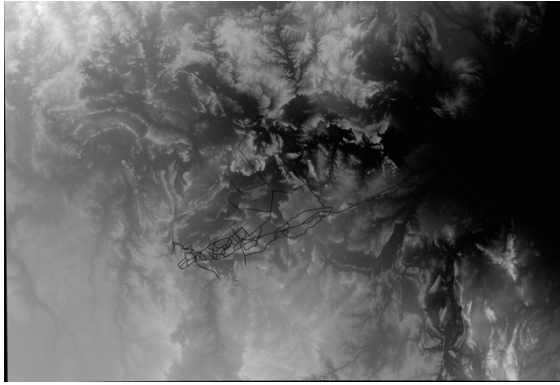
Schelling: Über das Wesen der menschlichen Freiheit, met inleiding en verklarende noten door Horst Fuhrmans, Stuttgart 1977, p. 72.

<https://ericbolle.wordpress.com/schelling-spiral-dynamics/>

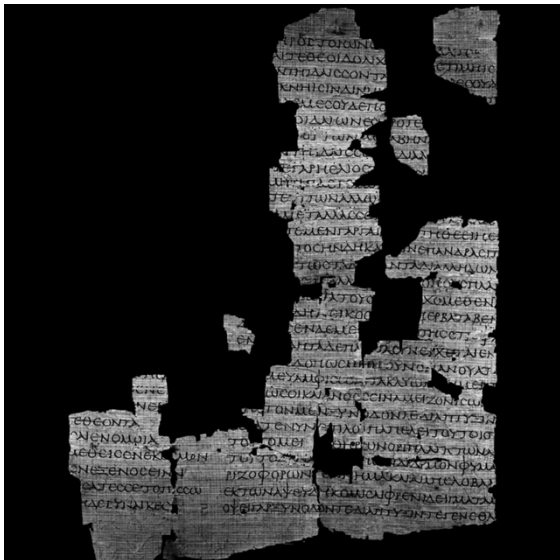

11 oktober

Strangways: work in progress: so we building and rebuilding. 37.290580, 13.585206

work in progress

Niet de omgeving lost op maar de drager lost op in zijn omgeving waardoor ook het schrift verdwijnt. Zink, niet. Zelfs wanneer de gehele onderwereld op je drukt! Kleist in de vertaling van **Eric Bolle**

13 oktober

De grens van een locatie valt niet per se samen met de grens van een geval. Eén locatie kan soms verschillende gevallen bevatten (of andersom).
from the notebook 8 mei 2015

24 oktober

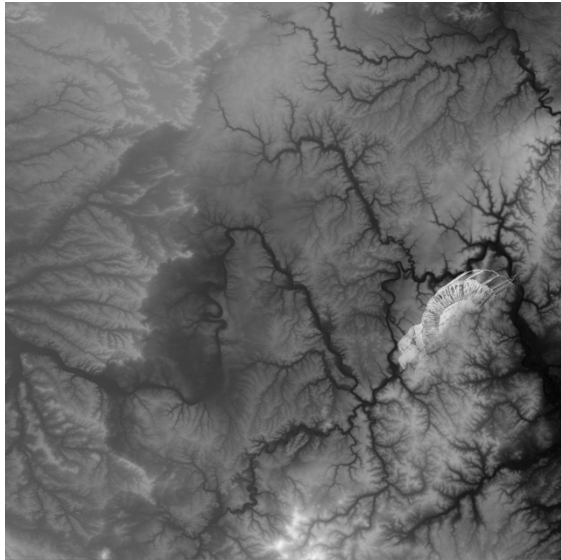
Waar was je toen ik de fundering voor de aarde legde?

Job 38:4

25 oktober

“Zink niet, zelfs wanneer de gehele onderwereld op je drukt! Sta, blijf staan zoals het gewelf blijft staan omdat al zijn blokken willen vallen!” **Eric Bolle**

28 oktober

29 oktober

Sta, blijf staan zoals het gewelf blijft staan
Omdat al zijn blokken willen vallen!

Kleist, Penthesilea vers 1349-1350
1807 (vert. Eric Bolle 2020)

_tweede gedeelte

Woestenij, daar moest ik aan denken

woestenij noemt men eene woeste streek, welke het soms niet enkel aan cultuur maar ook aan vruchtbaarheid ontbreekt. Want zonder zulk een morgenshijn; Zou d'aard niets dan een woestenije, De mensch een

wreede helharpige En God een dwing'land
zijn. J.V. Hendriks, 1885
Zink niet,
Zelfs wanneer de gehele onderwereld op je drukt!

Kleist, Penthesilea vers 1347-1348
1807 (vert. Eric Bolle 2020)

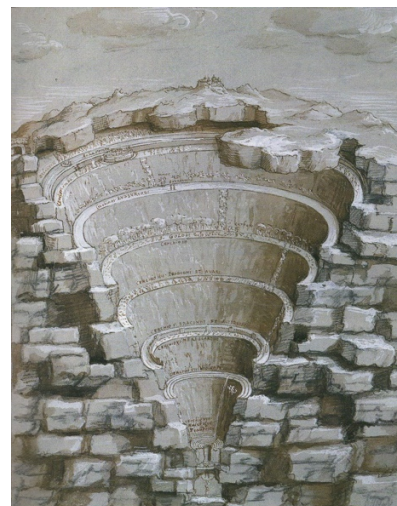
_eerste gedeelte

work in progress:

De Griekse mythologie kende de onderwereld waar de doden naar toe gingen, in de bovenwereld bevonden zich de goden en wij leven daartussenin op aarde. Deze onderwereld bestond uit vijf rivieren die bijeenkwamen in een poel. Volgens het Christendom gaan wij naar de hemel of naar de hel.

Dante's Hel bestaat uit 9 ringen.

Deze hel-kaart is uit een editie van de Goddelijke komedie gedrukt in de late 15e eeuw door Aldus Manutius, een Venetiaanse uitgever.

Joannes Stradanus, 1587

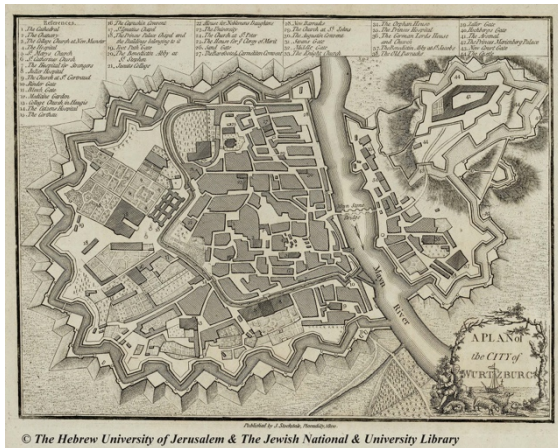
In mezelf gekeerd en in gedachten verzonken liep ik door de gewelfde poort terug de stad in.

Waarom, dacht ik, zakt het gewelf niet in elkaar? Er is toch niets dat het houvast biedt?

Kleist, Brief aan Wilhelmine von Zenge, 16.11.1800 (vert. **Eric Bolle** 2020)

_vijfde en zesde gedeelte

work in progress:
Stadskaart Würzburg exact uit 1800

31 oktober

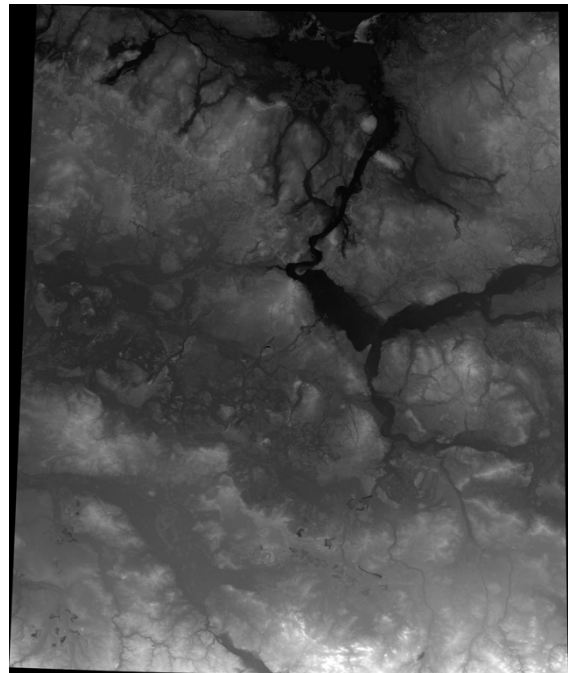

en ik trok uit deze gedachte een onbeschrijflijk verkwikkende troost die mij tot het beslissende ogenblik altijd met de hoop terzijde stond dat ook ik mij zou houden wanneer alles mij zou laten zinken.

Kleist, Brief aan Wilhelmine von Zenge, 16.11.1800 (vert. **Eric Bolle** 2020)

_negende gedeelte

4 november

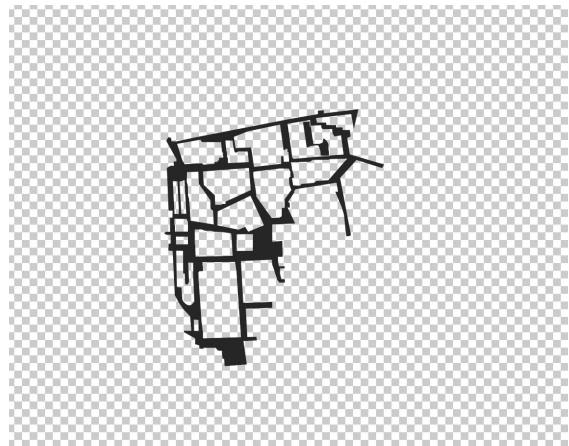
Ik huiverde toen ik eraan dacht dat ik misschien van alles zou moeten scheiden, van alles wat mij dierbaar is.

Kleist, Brief aan Wilhelmine von Zenge, 16.11.1800 (vert. Eric Bolle 2020)

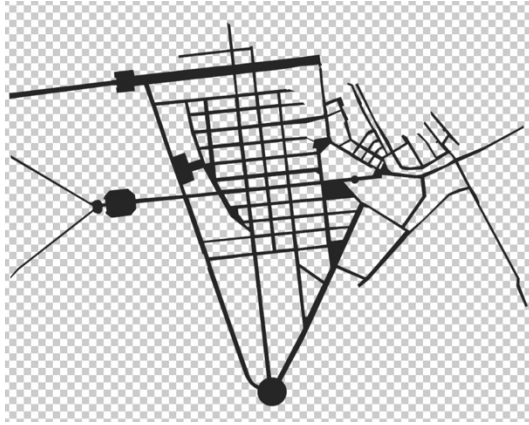
_vierde gedeelte

work in progress:
Berlijn projectie in UTM WGS84 Minder

11 november

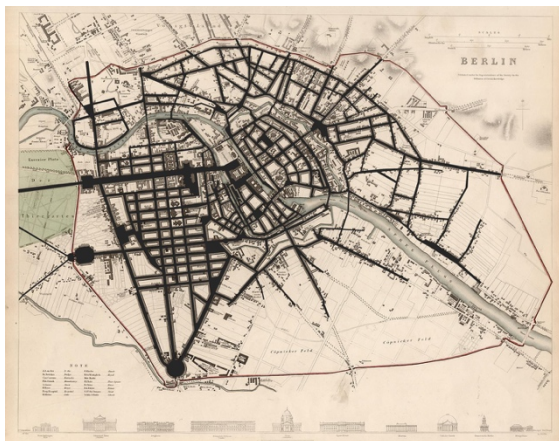

work in progress:
stadskarten Würzburg en Berlijn
1800 en 1798
(nog maar een gedeelte...)

Naast het gewelf, krijgt Kleist 220 jaar later
van mij er een zonnwijzer cadeau bij; geen
doel maar richting en tijd.

Idee schets van 6 november

11 november

Na de eeuwige daad van de zelfopenbaring
is namelijk in de wereld zoals wij haar thans
zien, alles regel, orde en vorm; maar altijd
ligt nog in de grond het regelloze, als zou
het eens weer kunnen doorbreken, en
nergens schijnt het als zouden orde en
vorm het oorspronkelijke zijn, maar
integendeel als zou een aanvankelijk
regeloos iets tot orde zijn gebracht. Dit is
aan de dingen de ongrijpbare basis van de
realiteit, de voor altijd onoplosbare rest (der
nie aufgehende Rest), dat wat zich met de
grootste inspanning niet in het verstand laat
oplossen maar eeuwig in de grond blijft. Uit
dit verstandloze is in eigenlijke zin het
verstand geboren. Zonder dit voorafgaande
duister bestaat er geen realiteit van de
creatuur; duisternis is haar noodzakelijk
erfdeel.

Schelling
Over de aard van menselijke vrijheid

13 november

Tja soms duurt iets gewoon wat langer of in
andere woorden: de kunst van het wachten.

Pindarus, Thebe,

38°19'00.0"N 23°19'00.0"E

18 november

At first we met and the rest is rustle